

תוספות רי"ד

ודוקא ממדינה למדינה במדינת הים אבל ממדינה למדינה בא"י (ל) לא דשכיחי שירתא ואצ"ג דאיכא בתי דינין דקביעי ובאותה המדינה נמי דהיינו מעיר לעיר במדינת הים לא צריך שיאמר דשכיחי שירתא ולא חיישנין לאין בקיאיין רשב"א אפילו לשמה: רשב"א אפילו מהגמוניא להגמוניא אמר ר' יצחק עיר אחת היתה בא"י ועססיות שמה והיו בה שני הגמונים שהיו מקפידים זה על זה. לפי הוצרכו לומר אפילו בא"י ועססיות שמה והיו באצ"ג דבא"י בקיאיין לשמה כיון דמקפידים זה על זה שלא יעברו אלו על אלו ולא שכיחי שירתא צריך הוא לומר:

(א) נראה דל"ל אבל ממדינה למדינה בא"י כיון דאיכא עולי רגלים דשכיחי שירתא וזמנן שאין בהמ"ק קיים נמי האיצת בני דייטס וכו'.

ד:

תנן המביא גט ממדינה לַמדינה במדינת הים. ומירשֵׁא דמתניתין המביא גט ממדינת הים דמשמע דוקא ממדה"י לֵא"י לא מצי למיפרך דלעולם באותה מדינה במדינת הים נמי נריך ונקט הכי לאפוקי רקס וחגר: **אִלּא אימא ממדינה לַמדינה בארץ ישראל אַא צריך.** ואמאי נקט ממדינה למדינה יתני המביא גט באותה מדינה במדינת הים נריך כו' הא בארץ ישראל אין נריך באותה מדינה וה"ה ממדינה למדינה דלרצה אין חילוק בין אותה מדינה ובין ממדינה למדינה וי"ל דנקט הכי לאשמועינן דלא נימא דממדינה למדינה בארץ ישראל נריך נמי משום קיום כרצא קמ"ל דאין נריך דטעמא לאו משום קיום אי נמי משום דשכיחי עולי רגלים דממסיק: **אִי** מהדיא הוא אמינא הני מילי דיעבד. פירש בקונטרס^א אי מדיוקא דרישא ופי' כן משום דאסיפא לא הוי מצי למימר הני מילי דיעבד דהא בדהיא קתני אין נריך דמשמע לכתחילה^א ומיהו לשון אי מההיא לא משמע הכי^ב ונראה דיש ליישב דהכא שיך למיתני א"י דיעבד כלומר אין נריך ליטלו הימנה כשלא אחר בפני נכתב ובפ"נ דאמר לקמן כינז יעשה יטלנו הימנה ויחזור ויתן לה בפני שנים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם אבל קשה דאמרין בריש פ"ב (לקמן דף טו.) המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב אבל לא בפני נחתם כו' פסול ופרין בגמ' תנינא חדא ויזמנא המביא^א

כו' ומשני אי מההיא הוא אמינא נריך ואי לא אחר כשר והכי הוה מצי למימר הכי הא אמרינן הלא דאי לא תנא אלא חד בבא הוה אמינא בא"י לכתחילה נריך מכלל דבמדינת הים אפילו דיעבד נמי נריך^א וי"ל דמאחר דתנא הכא תרי צבי לאשמועינן דארץ ישראל אפילו לכתחילה אין נריך אס כן מהשתא מליין למימר דהא דנריך במדינת הים היינו לכתחילה אבל דיעבד כשר להכי אינטריך מתניתין דפ"ב ועוד נראה לר"י דהכי פירושא הני מילי דיעבד שלא ראה כתיבת הגט ותפיתמו דיכול ליתנו לה בא"י אבל לכתחילה נריך שיראה כתיבת הגט ותפיתמו^א כדי שיוכל לומר בפני נכתב קמ"ל דלא נריך ובמדינת הים אס לא ראה כתיבת הגט ותפיתמו אין יכול להציאו וליתנו לה^א ואס בציא ונתנו^א ה"א דכשר אי לא מתניתין דפ"ב והשתא מיתרצה נמי פירכא קמיתתא^א (ט):

כיון דאיכא עולֵי רגלים מישב

שביחי. ואע"ג דלענין מחאה שלא בפניו אמרינן בחוקת הצנים

(ב"ב דף נח:) סתם יהודה וגליל כשעת חירוס דמי ולא הוי מחאה היינו משום שאין המחזיק דרכו לחזר אס עשו מחאה^ט אבל הכא

שמחזרת אחר עדים המכירים חתימת העדים מצויין לקיימו^ט ואס תאמר דלקמן (דף א.) משמע איפכא גבי' צני מחוזא דיידי ומזרכי בפני נכתב משכונה לשכונה^א אטו במחוזא מי לא היה מחאה^א וי"ל דהתם אפילו ימחה בפני בני אדם שהולכין להם שלא יאמרו למחזיק מכל מקום דרך הליכתם יאמרו לאחרים וחנך חנרז אית ליה כדאמרין התם אבל לענין קיום כיון דיידי לא ימצא קיום כשינטרך להם: **וְאִמַּר ר' יצחק עיר אחת היתה בארץ ישראל בו'.** בלא ר' יצחק נמי יש להוכיח דבארץ ישראל היתה דבחוזה לארץ באותה הגמוניא נמי נריך לרצה כיון דאין בקיאיין לשמה: **שְׂחִי'וּ** מקפידין זה ע"י זה. ומירוס דידהו הוי טפי ממירוס דיהודה וגליל: **רַבָּה** אית ליה דרבא. ואמאי אמאי נריך לרצה בפני נכתב מהגמוניא להגמוניא^א והא רבה לא חייש לאיחלופי כיון דידענו לא מהני וי"ל דמתחילה לא היו מתקנין בפני נכתב משום איחלופי אבל כיון דתקינו משום לשמה במדינת הים תקנו שיאמר בכל מקום אף^א נאך ישראל: **אִלּא מאי** בינייהו.^י לעיל מי משני כיון דאיכא עולי רגלים מישבח שכיחי לא הוה מצי למיצעי מאי בינייהו דאכתי איכא בינייהו מקומות דלא קביעי בתי דינין או שמקפידין זה על זה^י:

המביא גט פרק ראשון גיטין

והני גמירי ומר סבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו והני גמי ס"ל אלא חד מינייהו נקט: הא באוזה מדינה. ומעיר לעיר: לא נריך. ואע"ג דאין בקיאיין לשמה הואיל ועדים מצויין לקיימו לא נריך: אי מההיא. מדוקיא דרישא: הוה אמינא הני מילי

דיעבד. דאי מייתי ממדינה למדינה בא"י ולא נכתב לפניו אין נריך ליפסול שליחותו על כך: **אבל לכתחילה.** אי הוה מימליך הוה מורין ליה דליקן עליה: קמ"ג. משנה יתירה דסיפא דלא נריך: ואיכא דמוסיב הכי כו'. וניחא ליה למידק מרשא ולאומיבי ולאו באותיבי מסיפא דקתני בדהיא המביא גט בארץ ישראל אינו נריך אלמא טעמא משום לשמה הוא דמשום דצרישא תני בדהיא ממדינה למדינה וסיפא לא תנא ממדינה למדינה ואי הוה מומיב ליה מיניה הוה משני ליה דבאותה מדינה עצמה קאי ואע"ג דהוה מומצנין ליה מכלל דמדינת הים באותה מדינה נמי לא (א נריך) סוף סוף הדר הוה ליה דוקא: **לעולם ממדינה למדינה בארץ ישראל לא נריך.** כדקא דייקת ולא תיקשי לרצא: **כיון דאיכא עולי רגלים.** שכיחי עדים לקיימו. והא דאמרן לעיל צריש שמעתין (ממדינה למדינה בא"י איכא בינייהו ליתא וסמי ליה מהכא: **צני דינין דקבועין.** צעירות כתקנת עזרא צשני ובה'^א ומצויות שירות שהולכות לדון במקום הוועד: מקפידין **זה על זה.** שלא ילך בן הגמוניא זו להגמוניא זו: **לרצה קשיא.** דהא ארץ ישראל הואי ובקיאיין לשמה ומשום דלא שכיחי לקיימו אצרכוה: **רצה אית ליה דרבא.** דממדינה למדינה בארץ ישראל היכא דקפדי ולא שכיחי עדים נריך למימר. אבל רצא לית ליה דרצה דאי שכיחי עדים לא חיישין לאין בקיאיין דכולהו נקיאיין: אלא מאי בינייהו. אתרבייהו קפדי מחדר אשניויא קמא דשניין כיון דאיכא עולי רגלים כו' ותו ליכא למימר ממדינה למדינה מזרכי רצא צין אשניויא דאמרין דרצה היכא דקפדי מודי צה דצעין נמי לקיימו לא איפליגו צה דאי קפדי מודה צה רצה דהא אית ליה דרבא ואי לא קפדי מודי צה רצא דהא שכיחי לקיימו משום קביעותא דבתי דינין. ומאי בינייהו כלומר חסרו להו הך טעמי דאוקימנא פלוגתייהו לעיל^א. ומשני ודאי חסרי להו וסמי חד מינייהו ופשו להו תרי טעמי באותה מדינה במדינת הים והיכא

דאמיהו צי תרי ממדינת הים רצה מזרכי רצא לא מזרכי: ואינו יכול מפרש ואזיל מאי היא: יפקיט בחוסמוי. יצאו המכירים החתימה וכשר: חוץ משמע איפכא גבי' צני מחוזא דיידי ומזרכי בפני נכתב משכונה לשכונה^א אטו במחוזא מי לא היה מחאה^א וי"ל דהתם אפילו ימחה בפני בני אדם שהולכין להם שלא יאמרו למחזיק מכל מקום דרך הליכתם יאמרו לאחרים וחנך חנרז אית ליה כדאמרין התם אבל לענין קיום כיון דיידי לא ימצא קיום כשינטרך להם: **וְאִמַּר ר' יצחק עיר אחת היתה בארץ ישראל בו'.** בלא ר' יצחק נמי יש להוכיח דבארץ ישראל היתה דבחוזה לארץ באותה הגמוניא נמי נריך לרצה כיון דאין בקיאיין לשמה: **שְׂחִי'וּ** מקפידין זה ע"י זה. ומירוס דידהו הוי טפי ממירוס דיהודה וגליל: **רַבָּה** אית ליה דרבא. ואמאי אמאי נריך לרצה בפני נכתב מהגמוניא להגמוניא^א והא רבה לא חייש לאיחלופי כיון דידענו לא מהני וי"ל דמתחילה לא היו מתקנין בפני נכתב משום איחלופי אבל כיון דתקינו משום לשמה במדינת הים תקנו שיאמר בכל מקום אף^א נאך ישראל: **אִלּא מאי** בינייהו.^י לעיל מי משני כיון דאיכא עולי רגלים מישבח שכיחי לא הוה מצי למיצעי מאי בינייהו דאכתי איכא בינייהו מקומות דלא קביעי בתי דינין או שמקפידין זה על זה^י:

כיון דאיכא עולֵי רגלים מישב

שביחי. ואע"ג דלענין מחאה שלא בפניו אמרינן בחוקת הצנים

(ב"ב דף נח:) סתם יהודה וגליל כשעת חירוס דמי ולא הוי מחאה היינו משום שאין המחזיק דרכו לחזר אס עשו מחאה^ט אבל הכא

שמחזרת אחר עדים המכירים חתימת העדים מצויין לקיימו^ט ואס תאמר דלקמן (דף א.) משמע איפכא גבי' צני מחוזא דיידי ומזרכי בפני נכתב משכונה לשכונה^א אטו במחוזא מי לא היה מחאה^א וי"ל דהתם אפילו ימחה בפני בני אדם שהולכין להם שלא יאמרו למחזיק מכל מקום דרך הליכתם יאמרו לאחרים וחנך חנרז אית ליה כדאמרין התם אבל לענין קיום כיון דיידי לא ימצא קיום כשינטרך להם: **וְאִמַּר ר' יצחק עיר אחת היתה בארץ ישראל בו'.** בלא ר' יצחק נמי יש להוכיח דבארץ ישראל היתה דבחוזה לארץ באותה הגמוניא נמי נריך לרצה כיון דאין בקיאיין לשמה: **שְׂחִי'וּ** מקפידין זה ע"י זה. ומירוס דידהו הוי טפי ממירוס דיהודה וגליל: **רַבָּה** אית ליה דרבא. ואמאי אמאי נריך לרצה בפני נכתב מהגמוניא להגמוניא^א והא רבה לא חייש לאיחלופי כיון דידענו לא מהני וי"ל דמתחילה לא היו מתקנין בפני נכתב משום איחלופי אבל כיון דתקינו משום לשמה במדינת הים תקנו שיאמר בכל מקום אף^א נאך ישראל: **אִלּא מאי** בינייהו.^י לעיל מי משני כיון דאיכא עולי רגלים מישבח שכיחי לא הוה מצי למיצעי מאי בינייהו דאכתי איכא בינייהו מקומות דלא קביעי בתי דינין או שמקפידין זה על זה^י:

כיון דאיכא עולֵי רגלים מישב

מסורת הש"ס

(א) צמ"י ליתא חיתא לא, (ב) לקמן ט"ז א' שם, (ד) בס"א ליתא נריך, (ה) נדף ב:, (ו) צ"ק פב:, (ז) נדף ב:, (ח) נ"ע"ע מוס' מולין ג. ד"ה אין השומר, (ט) נ"ע"ע מוס' כמנות ית. ד"ה דסתם ומוס' צ"ב לח: ד"ה דסתם,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אי ובי' אי מדיוקא דרישא. ע"י מולין דף ג ע"א מוד"ה אין:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א' רש"י ד"ה ואיכא דמוסיב וכו' מכלל דמדינת הים באותה מדינה נמי לא נריך וכו'. מנחק מלת לא נ"ע"ע רש"י ועינ'ן:]

מוסף תוספות

א. [נדר]מוכח בריש מוס' חולין וכו' דדייק דיצאא ונכנס לכתחילה מותר מדקתני אין השומר צריך להיות יושב ומשמר. מוס' הרא"ש. ב. [ו]למשמע דקאי אהא דפרין מיניה דאי אדיוקא דרישא קאי הר"ל לימיר אי מהא. מוס' הרא"ש. ג. גט ממדינת הים צריך שיאמר. מוס' הרא"ש. ד. ואי לא אמר, פסול. מוס' הרא"ש. ה. אפי' בא"י. מוס' הרא"ש. ו. כיון שלא יוכל לומר בפני נכתב. מוס' הרא"ש. ז. ולא אמר. מוס' הרא"ש. ח. מהדיא דחולין, דהא דקתני אינו צריך היינו לכתחילה יכול להביאו אצ"פ שלא ראה כתיבת הגט וחתמתו. מוס' הרא"ש. ט. הלכך בשיירות דעולי רגלים ובתי דינין לא סגי. מוס' צ"ע לח: ד"ה דסתם. י. רב ששת מצריך משכונה לשכונה ורבא מצריך אפי' באותה שכונה ופרין והא רבא הוא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו ומשני שאני. מוס' צ"ב לח: ד"ה דסתם. יא. דאין עדים מצויין לקיימו. מוס' כמנות ית. ד"ה דסתם. יב. בא"י. מוס' הרא"ש. יד. מהגמוניא להגמוניא. מיטביא. טו. פרש"י ז"ל דבין אתירוצא קמא בין אשניוא בתרא, ואין צורך לכך. מנכ"ן. טז. כי ההיא דמהגמוניא להגמוניא. מוס' הרא"ש.

עין משפט
גזר מצוה

יג א מיי פין מהל' גירושין הלכה ה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף א:
יד ב מיי שס ופ"ג מהל' אישות הלה"נן טוש"ע ח"מ סימן קכא סעיף ט טוש"ע אה"ע סימן לה סעיף ב:
טו ג מיי פ"ה מהל' עדות הלכה ט סמג עשין קט טוש"ע ח"מ ס' ז סעיף א בהג"ה:
טז ד מיי פין מהל' גירושין הלכה י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעי' ז:
יז ה ו מיי שס על' יג טוש"ע אה"ע סימן טו:

בזר כמה נותנו לה ר' יוחנן ור' חנינא חד אמר בפני שנים וחו"א בפני ג' ואסיקנא דמשנה הכי צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם כדי לקיימו דב"ע בעינן לקיימו ר' יוחנן הוא דאמר בפני שנים (ומשניהם) צריך שיאמר בפני נכתב כדי לקיימו שאם יבא הבעל היום ומחור ומערער לא משגחנין ביה וקיום שטרות לכ"ע כעי שלשה מפני שהוא מעשה ב"ד כדאמרן בפ"ב דכתובות והכא בב"ב נעשה עד ועד נעשה דין ומ"ד בפני ג' קסבר שלוח נעשה עד ואין נעשה דין. ומ"ד בפני ג' קסבר שלוח נעשה עד ואין נעשה דין. פ' בריש פ' האיש מקדש (מג). אמרין אמר רבא אמר רב נחמן האומר לשנים צא וקדשו לי אשה הן הן שלוחין וכן עדיו וכן בגירושין וכן בדני' ממונות ומסקנא הוות הלכתא שלוח נעשה עד והכא בהא קמיפלגי מאן דאמר בפני שנים קסבר כי היכי דשלוח נעשה עד הכי נמי עד דעדין דין והלכך מצטרף זה עם השנים וה"ל קיום הגט בג'. ומ"ד בפני ג' קסבר דוקא שלוח נעשה עד ואין עד נעשה דין ומקשה הוא קי"ל בדרבנן דעד נעשה דין פ' גנן גבי קיום שטרות אמרין בפ"ב דכתובות ג' שישבר לקיים את השטר וכו' והוינן בה למימר דעד נעשה דין וכו' ומשנינן ה"מ בעדות החדש דאורייתא וכו' אבל בדרבנן עד נעשה דין ומהדר אלא הכא בהא קמיפלגי מר סבר כיון דאשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם זמנין דמתיא לה איחי' וסמכנין עלה פ"י אם הכשיר עתה בשנים וכשיר גם באשה בשנים ואשה לא חזיא לאצטרופי מ"ה דעד גבי ואידך אשה מידע ידע ולא סמכי עלוהי פ"י

להכשיר בשנים: תניא כותיה דר' יוחנן המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נחתם פ' מאיר וחכ"א אין הולד ממזר אלא כיצד יעשה יטלנו ממנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר לה בפני נכתב ובפני נחתם פ' זה שהצרכי ליטלו ומלתו לה פעם אחרת כדי שיראה שהוא שלוח בדבר דדוקא לשליח המנהג רבנן כבי אבר לא לאניש אחרינא ור' מאיר סבר כיון שכבר נתנו לה יצא מתורת שליח ותו לא מתימן הילכך לא סגי לה בהך תקנתא וכיון דתניא כותיה דר' יוחנן הלכתא כותיה. ולר' מאיר משום דלא אמר בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר פ"י כיון דקאי השתא ואמר הכי משום דלא אמר לה בהחיא שתא ואמר הכי יוציא והולד ממזר אי נמי [לא] אתי בעל (לא

ה:

א' בעית אימא מעמא מאי ב'. רש"י לא גרים איבעית אימא דסיומא דמילתא הוא ולר"י נראה דשפיר גרים ליה ומוקי לה השתא* קודם שלמדו דכיון דניסת לא תלא כיון דליוויף ליכא למיחש דנתקיים בחותמיו וליכא אלא לעו בעלמא דשלא לשמה אפי' אי אחי בעל ומערער כדפרישית לעיל (ע"א ד"ה א"ה בעל):
ותסברא והא רבה אית ליה ררבא. לא גרסינן

ותסברא כדפירש צוקנטערס^[כ] ובסמוך דקאמר אלא ר' שמעון בר אבא איניש אחרינא הוה כהדיה לא גרסינן אלא דאינו זאל לסמור תסתיים ובסמוך נמי קאמר הא מדריצ"ל סבר לפי שאין בקיאים לשמה כו': **הא** מדר' יהושע כו' רבי יוחנן סבר **לפי שאין עדים מצויין** ל'קיימו. לא זעני לשנויי דסבר כאידך ליטנא דפ"ב^[לקמן דף פ.] דההוא יטנא דהתם דקאמר שנים אין לריכין לומר צפני נכתב הוא עיקר דקאמר עלה יתד הוא שלא תמוט ועוד דזההיא שינויא לא הוה משני הא דפרך והא רבה אית ליה דרבא: **והא קיימא לן דאין עד נעשה דין ח"מ בדאורייתא**^א ב'. רש"י לא גרים ליה^ו והדין עמו דכיון דפשיטא דצדכנא עד נעשה דין כדפרך לבסוף היכי פריך מעיקרא הא קיימא לן דאין עד נעשה דין דהא פשיטא דלא ס"ד דהכא הוי דאורייתא ומיהו דפרק קמא דכתובות (דף יא.) יט קנת כענין זה גבי גר קטן מטבילין אותו על דעת צ"ד ופריך מאי קמ"ל תנינא וכן לאדם שלא צפניו כו' והדר פריך והא קי"ל דולאי בעד דהפקירא נישא ליה: **הב' ריש ר"מ** כיון דאשה כשירה להציא את הגט וזמנין דמיייתי ליה אימתא^ה וכן פירש רצינו חננאל וה"ה דהוה מצי למימר וזמנין דמיייתי ליה קרוז: **ב'יצד יעשה**. פ' כיצד יעשה לרננן שתינשא לנתחילה או אם נישאת שלא תלא אצל לולד אין לריך תקנה דכלא תקנה לא הוי ממוזר דלית ליה כל התמנה כו' ולר"מ כיצד יעשה קודם נישואין^ז אצל לאמר נישואין מסתבר דלר"מ אין תקנה דכיון דהולד ממזר א"כ כל הדרכים האלו זה ותלא מזה ומזה י"ווכל הנהו דמתן לקמן צהזוק (דף פ.):

יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר כו'. מכאן משמע דלריך לומר צשעת נתינה צפני נכתב מתקאמר יטלנו הימנה^ו ו"ה לאמר נתינה תוך כדי דיבור דמתינ מתקאמר לעיל שנמנו לה כשהיה פיקח ולא הספיק לומר צפני נכתב עד שנמתרש אצל לאמר כדי דיבור מספקא לר"י אי מהני כל זמן שעסוקים צאותו ענין^ח או לאו^ט וקודם נתינה מספקא לר"י נמי אי מהני ומדמתן דפרק כל הגט (לקמן דף נט.): המציא גט ממדינת הים וחלה עושה צניית דין שליח ואומר כו' אין ראייה דהרי אומר כשהגט יוצא מתחת ידו: **אפי"ו לא כתב בו אלא שיטה אחת ב'**, פירוש שלא ראה אלא שיטה ראשונה דמסתמא^י סימנו לשמה: אפילו

אלעזר אמר ליה אפילו לא

המביא גט פרק ראשון גיטין

טעמא מאי כו' **דילמא אסי בעל מערער**. דטעמא מאי אמור רבנן דבעי למימר דילמא אחי בעל ומערער הילכך אם לא ניסת לא מינשא אצל השתא דניסת אמאי ליפקה אכתי לא אחי בעל ומערער אן ניקום וגערער: **ט** **ואיבעיש אימא** לא גרסינן. אלא הכי גרסינן **אלא להקל עליה טעמא מאי וכו': צפונאסא**.

כי הך פלוגתא דרבה ורבא איפלגו נמי אמוראי קמאי: **אייית גיטא**. ממדינת הים: **וספברא** לא גרסינן. ואי גרסינן ליה לאו לאורועי תסתיים קאסי דשפיר תסתיים דרבי יהושע הוא דאמר לפי שאין בקיאים ליהודי הוה: **והא רבה אים ליה דרבא**. וצנינן לקיימו: **הוה כהדיה**. ואמרין לעיל^ז צי מרי דמיימו גיטא מילתא דלא שכיחא: **צפני כמה נוסמו לה**. השליח: **לפי שאין בקיאים**. הלכך צחרי סגי דלהוו סהדי דאמר שליח צפני נכתב ואי אחי בעל מו ומערער לא משגחנין ציה: **לפי שאין עדים כו'**. וכיון דלקיומי הוא צעינן תלתא כדלמרנין ככתובות צ' שני (דף כא): **דקיום שטרות צשלשה: ווספברא**. דהכי הוא: **והא**. מדסיימנין לעיל דריצ"ל הוא דאמר לפי שאין בקיאים מכלל דרבי יוחנן צר פלוגמיה דלעיל אמר משום לקיימו והכא סיימינן דר' יוחנן הוא דאמר צפני שנים: **ועוד הא רבה אים ליה דרבא**. ואפילו למ"ד לפי שאין בקיאים לשמה אית ליה נמי לקיימו ויניצעי תלתא: **צשליח נעשה עד ועד נעשה דין קמיפלגי**. כלומר אי אמרינן כי היכי דשליח נעשה עד הכי נמי עד נעשה דין קמיפלגי: **מ"ד צפני שנים קסבר**. כי היכי דשליח נעשה עד ה"ג עד נעשה דין הלכך מנכרך צדהדיהו והוו תלתא: **ומ"ד צפני שלשה קסבר**. אף ששליח נעשה עד אין עד נעשה דין: **הכי גרסינן והא קיימא לן דצדכנן דעד נעשה דין**. כגון גבי קיום שטרות אמרינן ככתובות (שס) שלשה שיעשו לקיים את השטר וקרא ערעור על אחד מהם כו' והוינן צה למימרא דעד נעשה דין כו' ומותצינן ומשנינן ה"מ צעדות החדש דאורייתא אצל דצדכנן עד נעשה דין: **כיון דאשא כשייה כו'**. אי מנכרת צשנים ומנין מיייתא ליה אשה וסמכינן עלה לאכטורי נמי צשנים ואשה לא חזיא לאכטורי צדהדיהו לתלתא: **ויוליא**. מי שנשאה צגט זה: **משום דלא אמר (נב) ויוליא**. צתמיה והא גט כשר הוא וצפניו נכתב ומשום דלא אמר הוי ולר ממזר: **אסא לקמיש דרבי אחי**. צאותה העיר שהיו כותצין אותו: **ממונה אגיטי**. דקי"ל (קידושין דף א.) כל שאינו יודע צטיב גיטין וקידושין לא יחא לו עסק עמהן והוו ממנו גברא רבה לאורויי היכי נעציד: **לא לריכס**. אלא צשיטה אחת: אפילו

לקמיה דרבי אמי ור' אסי אמרי ליה לא צריכת וכי תימא אעביד לחומרא ינמצא אתה מוציא לעו על גיטין הראשונים רבה בר בר חנה אייתי גיטא פלגא איכתב קמיה אתא לקמיה דרבי גיטא פלגא איכתב קמיה ופלגא לא איכתב קמיה אתא לקמיה דרבי אפי' משמיה דעולא אומר היה ר' מאיר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר ואין הלכה כרבי מאיר ויחייב הלכה כרבים. תניא בפ"ב דתוספתא (ה"א) גיטין המביא גט ממדינת הים ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נחתם חיי זה נוטלו ממנה אפילו לאחר ג' שנים ונתנו לה ואומר לה ואומר לה בפני נכתב ובפני נחתם: בר הדיא בעא לאתויי גיטא אתא לקמיה דר' אחאי דהוה ממונה אגיטין פ'י דאמרן כל מי שאינו בקי צטיב גיטין וקידושין לא יחא לו עסק בהן וחיי ממוניש אדם גדול עליהן להורות להן היאך יעשום א"ל צריך אתה לעמוד על כל אות ואות אתא לקמיה דר' אמי ור' אסי א"ל לא צריכית וכו"א איעביד לחומרא אתה מוציא לעו על גיטין הראשונים רבה בר בר חנה אייתי גיטא פלגיה איכתוב קמיה ופלגיה לא איכתוב קמיה אתא

מסורת הש"ס

א) ודומתו ר"ה כנ"ל,
ב) לעיל ג, א קדושין מג,
ד) כתובות כא: סנהדרין ל: ר"ה כו. צ"ק ז: ב"ב קדו,
ה) צ"מ נה: לקמן פ"ה ו) ע"י חוסי צ"מ נה: ד"ה ולא אמרן,
ו) לקמן פ. צ"מ נה,
ז) לקמן טו.
[ע"ש פרש"י ד"ה שיטה אחת וכו'],
ח) עיין לע"ל,
י) [ע"ל, יא] [ע"ש דליתא הכי וצוי מלמאי הערה צמחברש"א, יב] ז"ל ככל פורק,

מוסף רש"י

בפני כמה נותנו לה. שליח זה לשמו ואומר בפניהם בפני נכתב (קערי א). שלוח נעשה עד. צין לקדושין צין שלחנ מתון לנעל חותו מצורף שליח טם עד להיוט שנים, או אם שנים שלוחס היו צימד שמיס מעריס צדכר (קדושין צג). ואין עד נעשה דין. המעיד על הדבר אין נעשה עד דין צלוחיו דבר, וגם אם רואה את הדבר נעשה עד, אין נעשה עליה עוד דין צעדות עמנו אלא אי"כ מעדינן אחריס צפני. ונראה צעיי דגורית הכמוז הוא, דכחצי עמולו שני האלפסי וגו', צעדים הכמוז מדבר, לפני ה' היינו לפני הדיינין, אצל הטידין אינן מחזיקן ושוטנין ודינן (רשב"א ב"ב ק"ד). המביא גט ממדינת הים, לאשה עשאלו צעלה שליח נשוחי לגרס הליכורו לומר צפני נכתב ובפני נחתם (ב"ב ה). ויציא. מי שנשאה על יד גט זה (סע). שיטת אחת לשמה. שיטה ראשונה שכה שס הליס והלסה (והמן לקמן טו).

מוסף תוספות

א. אפי'. מוס' הלא"ש.
ב. דאינו בא דמיא הא דקאמר תסתיים. מוס' הלא"ש. ג. אבל בדרבנן נעשה דין. והא דרבי קי"ל בדרבנן נעשה דין, אלא בדרבנן נעשה דין, אלא הכא בהא קמיפלגי. מוס' הלא"ש. ד. אלא מעיקרא גרס הא בדרבנן עד נעשה דין. מוס' הלא"ש.
ה. [ולא גרס] וזמנין דמיייתי ליה איחי' וכו' דכיון דמצי למימר בכל הנשים אמאי קאמר באשה דמביאה את גיטה דמלתא דלא שכיחא היא. מוס' הלא"ש. ו. ולא צטריך גט אחר. מוס' צ"מ נה: ד"ה יטלנו) כתבו נפשיעות דמתיין. י. כמו שהתחיל לשמה, כך. מרדכי לקמן רש פ"ב.

פסקי ר"ד (המשך)

קאי ומערער ואמאי יוציא והולד ממזר אין ר' מאיר לטעמיה דאמר רב המנונא

משמיה דעולא אומר היה ר' מאיר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר ואין הלכה כרבי מאיר ויחייב וריבם הלכה כרבים. תניא בפ"ב דתוספתא (ה"א) גיטין המביא גט ממדינת הים ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נחתם חיי זה נוטלו ממנה אפילו לאחר ג' שנים ונתנו לה ואומר לה ואומר לה בפני נכתב ובפני נחתם: בר הדיא בעא לאתויי גיטא אתא לקמיה דר' אחאי דהוה ממונה אגיטין פ"י דאמרן כל מי שאינו בקי צטיב גיטין וקידושין לא יחא לו עסק בהן וחיי ממוניש אדם גדול עליהן להורות להן היאך יעשום א"ל צריך אתה לעמוד על כל אות ואות אתא לקמיה דר' אמי ור' אסי א"ל לא צריכית וכו"א איעביד לחומרא אתה מוציא לעו על גיטין הראשונים רבה בר בר חנה אייתי גיטא פלגיה איכתוב קמיה ופלגיה לא איכתוב קמיה אתא

מסורת הש"ס

(א) וְיָזַל שִׁמְעוֹ קֹן וְקַן בְּרַשִׁי״ וכו״א בַּהֲלֹאֲשָׁא, (ב) בְּכַמִּי״ צִעִינָן עֵדִים מִנְהִים לְקִיּוּמָא, (ג) וְצִיָּק פ.א. (ד) וְצִיָּב כה.ה. (ה) קִדּוּשִׁין ע״ב, (ו) וְנִגְלָה שְׁהוּא מוֹנֵן עַמְמִי״ רַשִׁי פסחים ה׳ ד״ה מִחֲחֹא עִירו שׁל רַבָּא וכו״כ רַשִׁי״ עוֹד בְּבִי״מ טו. ד״ה מִחֲחֹא עִיר שְׁהוּא רַבָּא דִּר בְּתוֹכָהּ כֶּן שְׁמָה ע״ל וכו״כ רַשִׁי״ עִירוֹנִין סג. ד״ה מִחֲחֹא אַחֲרֵיהּ דְּרַבָּא וכו״כ רַשִׁי״ עוֹד בִּי״מ דף עו. ד״ה אוֹכְלִין דִּמְחֲחֹא שְׁהוּא עִירו שׁל רַבָּא וכו״כ רַשִׁי״ עוֹד כְּתוּבֹת קס״ ד״ה בְּנִי, (ז) וְנִי לְקַמְן פ.ח. (ח) ע״י מִרְיוֹל בַּהֲלֹאֲשָׁא ס״ ג. (ט) גִּלְיוֹן מִגְדֵּל דוֹר, (י) מִלְּחָן אֲשֵׁר כְּנִי״ (יא) מִיִּד מ״י, (יב) יִזַּל בְּתוּמָתָא וכו״ מִשְׁמַע. רַשִׁי״.

תורה אור השלם

- וַיֹּאמֶר יי אֱלִי מִצְפּוֹן תַּפְתַּח הָרָעָה עַל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ:

יִרְמְיָהוּ א יד

גליון הש"ס

גמ' לבר בבבב. ע' צינות דף טז ע"ב מדר"ה קפסיק:

הגהות הב"ח

(א) רַשִׁי״ ד״ה אֵלֵי לְשׁוֹקָא וכו״ וְחוֹמְמִין שְׁמָם בַּשְּׁעוֹת:

מוסף רש"י

בבב רב אמר בא״י לגיטין. לפי שהם בני תורה וצדיקאין לשמה וכו' ישיבה מנזיין לין וללמוד משם תורה מכל מקומות (סוכה לד.). במחלוקת ליוחסין. בלרסה ורסה של צנל כך מחלוקת לגיטין. דקיימא לן העבא גט משאר ארצות ודפני שאמר בפני נכתב ופפני נחתם. לפי שאין צדיקאין לשמה, והמציא גט מארץ ישראל לצנל אינו לרין לומר, וצנל היי היא כארץ ישראל לגיטין, שאף הם היו חכמים וצדיקאין לשמה (קדושין עב.). עד ארבא. אגם של קיום ועבידה שקורין אשכריא, תניינא דגישרא. עיי אגמם היו למטה מהגשר זה למטה מזה (שם).

אפילו שמע קן קולמוסא וקן מגילתא. תיקון הקולמוס והקלף שמע כשתיקנוהו לשמה כשחותכין אותו ומחליקין אותו. ולי נראה קן קולמוסא קול הקולמוס כשהוא כותב וקול היריעה שהוא נשמע כמי שאומר קן קן. ואית דגרסי קל קולמוסא: **דנפק לשוקא**. סופר יאל לשוק למקום שיש שם בני אדם הרבה:

מהו דתימא איניש אחרינא אשכחיה.

ששמו כשמו של זה: וא"ל. לכתוב לו גט: **הא רבה אים ליה דרבא**. והיי נמי דגמירי הא כיון דממדינה למדינה הוא צעין לקיימו: **מסיבסא**. ישיבות קבועות אחת בצורא ואחת בנהרדעא והולכין תלמידים מוז לוז ומשאר עירות להן ללמוד תורה: **בגייסייהו טרידין**. ואין מכירין החתימות: **איסתר נמי**. דטעמא משום דשכיחי מתיבתא הוא: **מאי אסא רב לצנל**. וקצט ישיבה בצורא ודשמואל הווי בנהרדעא. אכל מעיקרא לא ואע"ג דגמירי״ דמשגלה יכניה לצנל (מלכס ד כד) והחרש והמסגר עמו לא פסקה תורה מהס: **מרקס**. למורחו של עולם בסופו היו מדינת הים במזרחת של א"י: **ורקס**. עזמטה: **כמזרח**. כמזרח העולם שהוא מדינת הים: **מעכו לצפונ**. של עולם וצנל התם קיימא צין עכו לצפון: **לגר מכנל**. דאיכא טעמא להמירה: **כמחלוקס ליוחסין**. צפ' עשרה יוחסין (קדושין ד עא). דק"ל כל הארצות עיסה לא"י וא"י עיסה לצנל ואפליגו התם עד היכן הוא: **ארצא סניינא**. ערבה שניה הסמוכה לגשר: **והני גמירי**. דבי ארדשיר: **והא רבס אים ליה דרבא**. וכוין דממדינה למדינה הוא צעין לקיימו: **והני דבי ארדשיר: אזלי לשוקא**. לאקטיספון ומוסרין להן שם עדיות וחוממין (א) שם בשטרות והשטרות ציד בני אקטיספון עד זמן שניגדים לפיכך בני אקטיספון מכירין חתימת בני ארדשיר הלכך גט שנחתם בארדשיר ונשתמח לאקטיספון עדים מנזיין לקיימו ואף בני ארדשיר כשהולכין שם לשוק קיימוהו. אכל בני ארדשיר אינן מכירין חתימת בני אקטיספון ואע"פ שהולכין שם תמיד לסחורה דכל יום השוק בשוקייהו טרידין ואינן נותנין לב להסתכל ולהכיר חתימת בני העיר: **מערסא לערסא**. משורת הצמים שגזר רה"ר לשורה שנגזרה: **משכונה לשכונה**. סתם שכונה שלשה בתים במסכת ע"ו (דף כה.). **דניידי**. אינן משתהין בצמיחה שטרדין בסחורה ואין מכירין חתימות שציניהם: **לא אריכת**. דצנל כארץ ישראל:

אפילו שמע קן קולמוסא וקן מגילתא

המביא גט פרק ראשון גיטין

ו.

אפילו קן קולמוסא. לא דמי לסומא דפסול להציא גט צפרק שני (לקמן דף כג.)^(א): **השתא הוא בבית ב' ב'**. לא צני למימר דאפי' נכנס ויואל צביט קאמר^ג דיואל ונכנס משמע למקום שהסופר כותב^ד: **בבב רב אמר בא"י**. ממדינה למדינה צצבל פליגי דבאותה מדינה מודה שמואל דאין לרין דאף ע"ג דאמר בגירסייהו טרידי היינו לומר דלא חשיבי יותר משאר חוזה לארץ ומצבל לא"י נמי לא איירי דהיינו פלוגמא דר' אביתר ורב יוסף בסמוך: **בבבי אהא רב אבבב**. פ"ה והרבה ישיבות וקשה דא"כ מאי פריך ממתני' דמעכו לצפון שנישית קודם שגז רב לצנל ומפרש ר"מ מכי אחא רב לצנל והורה לנו שמימות יכניה שגלו עמו לצבל החרש והמסגר דינה להיות כא"י לגיטין וכן מפרש צריש צבל מעצין (עירונין דף כה.) וצסוף מרובה (צ"ק דף פ.)^י ולא גרס אמר רב הונא אמר רב שרז עצמנו לא היה אומר מכי אחא רב לצנל יש מפרשים מכי אחא רב לא רב ממש אלא כלומר רצנים וצעלי תורה:

ומבי ארדשיר לאקטיספון אא מצריד. וא"ת מארדשיר לאקטיספון נמי לגזור מולין אטו מציא כדאמרינן לעיל וי"ל דלמסקנא דרבה אית ליה דרבא לכ"ע לא גזרינן מולין אטו מציא ונראה דארדשיר צצבל דאי צשאר חו"ל היכי צעי למימר נימא קסגר לפי שאין צדיקאין לשמה והני גמירי מה מועיל דגמירי הא חשישין שמה יחוור דבר לקלקולו ואקטיספון על כרחי' לאו מצבל דאי מצבל אקטיספון נמי גמירי ומאי קאמר הני לא גמירי ועוד דכלא אזלי לשוקא נמי אמרינן לעיל לרב דקיי"ל כוותיה צדיקאורא דשכיחי מתיבתא אלא ודאי ארדשיר צצבל ואקטיספון לאו מצבל והיו ממדינה למדינה ואין עדים מנזיין לקיימו אי לא דאזלי לשוקא והשמת פריך שפיר והא רבה אית ליה דרבא ואמאי לא מנריך מארדשיר לאקטיספון כיון דאין עדים מנזיין לקיימו ואע"פ שהיו סמוכות זו לזו ולא היה אלא דגלת מפסיק ציניהם כדאמרינן צפ' כינז מעצדין (עירונין דף טו): מ"מ חשיבי כשתי מדיות כמו עבר הירדן שחלוק מא"י לענין^י חוקה לפי שירדן מפסיק^י (וואין זה אקטיספון דאמרינן צפ"ק דיומא (דף י.) רסן זה אקטיספון דההוא י"מא"י הוה כדמציב רישיה דקרא מן הארץ היא יאל אשור וינן את נינוה כו' (בבבאשית יא) (וצפ"י רש"י כתב התם רסן זה אקטיספון): **הני ידעי בחתימות ידייהו דהני**. וא"ת לעיל דאמר בגירסייהו טרידי אמאי לא אמרינן דצני המקום מכירין חתימתם כדאמר הכא דצני אקטיספון מכירין חתימות צני

ארדשיר אע"ג דצני ארדשיר טרידי צשוקא וי"ל דהנהו דבגירסייהו טרידי טרידי טפי ואין להם פנאי לחתום כלל: **והא רבא הוא דצדיקאין לשמה וי"ל דשמת לגיטין וליוחסין** לא חשיבי מצבל דשכיחי צה גרים כדמשמע פ' בתרא דקידושין (דף עג.) גבי רבי יואל **דדריש במחוח** גר מותר יט'במזמרת משמע דאין זה עיקר יחס של צבל וה"ה דהוה מצי למיפוך לרבה צר אצוה ורב ששת דע"כ סבירא להו נמי כרצא דאמר לפי שאין עדים מנזיין לקיימו דאי משום דאין צדיקאין לשמה והני לא גמירי אפי' באותה שכונה נמי יצריכו אלא דניחא ליה למיפוך מרבא דאית ליה צהדיא הכי ומשני שאני צני מחוח דניידי לכך מנריך רבה צר אצוה מערסא לערסא שהולכין להם מכירי החתימות קודם שמודע הליכתן לצני ערסא אחרת^י ומתוך כך אין מהרין לקיים שטרס קודם הליכתן אכל משכונה לשכונה לא הוה מנריך דקסגר דצכולה ערסא וידעין כל אחד צהליכת חצירו ומצקשת האשה קיום קודם הליכתן ורב ששת חושש אפילו באותה ערסא^י ורבא אפילו באותה שכונה: **שאני בני מחוחא דניידי**. מכאן פוסק רבינו תם דהשמת צומן הוה לרין לומר צכל מקום צפני נכתב אע"ג דקיימא לן כרצא דאמר לפי שאין עדים מנזיין לקיימו ולא משום לשמה מכל מקום לרין דהשמת צכל מקומות ניידי כצני מחוחא^י: ואי

עין משפט ונר מצוה

יח א ב מ"י פ"ו מהלכות גירושין הלכה יב סגנו עשין ג טושי"ע אה"ע סימן קמט סעיף טו:

יב ג (ד) מ"י שם הל"י:
ב ה מ"י שם הלכה ח ומגן שם טושי"ע שם סעי' א וע"ש:

מוסף תוספות

א. והיינו טעמא משום דנראה שקר אם יאמר בפני נכתב והוא לא ראה.
מוס' הלא"ש. ואם יאמר שמועתי קן קולמוסא אינו מועיל, דבעינן שיאמר בלשון שותקנו חכמים.
לא"ש וע"ש פירוש אחר. ב. וסופר בעלייה.
מוס' הלא"ש. ג. דלא שמע קן קולמוסא בבית אחת.
מוס' הלא"ש. ד. ונלפרישי' מעצין תיקון הקולמוס נוחא דלא שייך בי' למימר כל היום כולו כי במהרה נעשה.
מוס' הלא"ש. ה. ועי' מוס' הלא"ש וחי' הרין שמיישבים פרישי'. ו. ג. ארצות.
מוס' הלא"ש. ז. בינייהו.
ר"ן. ומקור העצן ממתני' צ"ל לה. ח. ואין האשה יודעת בהליכתן.
מוס' הלא"ש. ט. אינה יודעת מתי ילכו.
מוס' הלא"ש. י. וכל הנהו אמוראי צ"ל שהיו דרים במחוחא כדאמרי' בעירובין דבה רב אבוח מערב לכולא מחוחא וכן רבא א"ל לבני מחוחא אוקירו נשיכוו רב רב ששת צ"ל שהיה דר במחוחא וכו' דבתליתיה היה דר במחוחא והלך לדור במקום אחר וכו'.
מוס' הלא"ש. יא. שאין להם קרקעות ונחלות במקום. הנאות מיומנות (גירושין פ"ו סוף א' אות ב')

פסקי ר"ד

לקמיה דר' אלעזר א"ל אפילו לא כתב ביה אלא שיטה אחת לשמה שוב אפילו לא שמע אלא קל קולמסא וקל מגילתא פי' הברת הקולמוס והקלף שמשמיעי' קול בשעת הכתיבה והלכתא כותיה דרב אשי דהניא כותיה דהניא המביא גט ממדינת הים אפי' הוא בבית וסופר בעלייה הוא בעלייה וסופר בבית אלא הוא בבית וסופר בעלייה הא לא קא חזי ליה מאי לאו דשמע קל קולמוסא וקל מגילתא. אפי' נכנס ויוצא כשר מאן סופר פשיטא דכשר לא צריכא דנפק לשוקא ואתא מהו דתימא איניש אחרינא אשכחיה בשוקא וא"ל כתוב לי גיטא קמ"ל. ר' חנן מישתעי רב כהנא אייתי גיטא ולא ידענא אי מסורא לנהרדעא אי מנהרדעא לסורא אתא לקמיה דרב א"ל צריכנא למימר בפני נכתב ובפני נחתם אי לא צריכנא א"ל לא צריכתי פי' דבבב רש"י היה כא"י לגיטין שיש שם ישיבות ושיכחי שיירתא ועדים מצויין לקיימו: